

MANIFESTUL BIBLIOTECII PUBLICE IFLA-UNESCO 2022

Libertatea, prosperitatea și dezvoltarea societății și a indivizilor sunt valori umane fundamentale. Acestea vor fi atinse numai prin capacitatea cetățenilor bine informați de a-și exercita drepturile democratice și de a juca un rol activ în societate. Participarea constructivă și dezvoltarea democrației depind de o educație satisfăcătoare, precum și de accesul liber și nelimitat la cunoaștere, gândire, cultură și informație.

Biblioteca publică, poarta locală de acces la cunoaștere, asigură condiții fundamentale pentru învățarea pe tot parcursul vieții, luarea independentă a deciziilor și dezvoltarea culturală a individului și a grupurilor sociale. Biblioteca publică susține societățile bazate pe cunoaștere, oferind acces la informații și facilitând crearea și partajarea cunoștințelor de tot felul, inclusiv cunoștințe științifice și locale, fără bariere comerciale, tehnologice sau juridice.

În fiecare țară, dar mai ales în statele în curs de dezvoltare, bibliotecile contribuie la garantarea faptului că drepturile la educație și participarea la societatea cunoașterii și la viața culturală a comunității sunt accesibile pentru cât mai mulți oameni.

Acest Manifest proclamă convingerea UNESCO că biblioteca publică este o forță vie pentru educație, cultură, incluziune și informare, un agent esențial pentru dezvoltarea durabilă și pentru liniștea sufletească și bunăstarea spirituală a tuturor indivizilor.

Prin urmare, UNESCO încurajează guvernele naționale și locale să sprijine și să se implice activ în dezvoltarea bibliotecilor publice.

Biblioteca publică

Biblioteca publică este centrul local de informare, punând la dispoziția utilizatorilor săi diverse cunoștințe și informații. Este o componentă esențială a societăților cunoașterii, adaptându-se continuu la noile mijloace de comunicare pentru a-și îndeplini

misiunea de a oferi acces universal la informații și de a permite utilizarea în mod concret a informațiilor de către toți oamenii. Aceasta oferă spațiu accesibil publicului pentru producerea de cunoștințe, schimbul de informații și cultură, și promovarea angajamentului civic.

Bibliotecile construiesc comunități, ajungând în mod pro-activ către noi audiențe și utilizând ascultarea eficientă pentru a sprijini proiectarea de servicii care răspund nevoilor locale și contribuie la îmbunătățirea calității vieții. Publicul are încredere în biblioteca sa și dorința bibliotecii publice este să-și mențină, în mod pro-activ, comunitatea informată.

Serviciile bibliotecii publice sunt furnizate pe baza accesului nediscriminatoriu, indiferent de vârstă, etnie, sex, religie, naționalitate, limbă, statut social și orice altă caracteristică. Serviciile și materialele specifice trebuie furnizate acelor utilizatori care nu pot, din orice motiv, să utilizeze materialele și serviciile uzuale: de exemplu, minorități lingvistice, persoane cu dizabilități, persoane care au competențe digitale sau informatice deficitare, cu un nivel scăzut de alfabetizare sau persoane aflate în spital sau închisoare.

Toate grupele de vârstă trebuie să găsească materiale potrivite nevoilor lor. Colecțiile și serviciile trebuie să includă toate tipurile de medii adecvate și tehnologii moderne, precum și materiale tradiționale. Calitatea superioară, relevanța pentru nevoile și condițiile locale și reflectarea limbii și a diversității culturale a comunității sunt fundamentale. Materialele trebuie să reflecte tendințele actuale și evoluția societății, precum și istoria efortului și imaginației umane.

Colecțiile și serviciile nu ar trebui să fie supuse nici unei forme de cenzură ideologică, politică sau religioasă și nici presiunilor comerciale.

Misiunile Bibliotecii Publice

Următoarele misiuni cheie care se referă la informare, alfabetizare, educație, incluziune, participare civică și cultură ar trebui să fie în centrul serviciilor bibliotecii publice. Prin aceste misiuni cheie, bibliotecile publice contribuie la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă și la construirea unor societăți mai echitabile, mai umane și mai durabile:

- oferirea accesului la o gamă largă de informații și idei necenzurate, susținerea educației formale și informale la toate

nivelurile, precum și învățarea pe tot parcursul vieții, care activează dorința de cunoaștere continuă, voluntară și autonomă a tuturor oamenilor în toate etapele vieții;

- oferirea de oportunități de dezvoltare personală creativă și stimularea imaginației, creativității, curiozității și empatiei;
- crearea și consolidarea obiceiurilor de lectură la copiii de la naștere până la maturitate;
- inițierea, sprijinirea și participarea la activități și programe de alfabetizare pentru dezvoltarea abilităților de citire și scriere; facilitarea alfabetizării media și informaționale și dezvoltarea abilităților digitale pentru toți oamenii de toate vârstele, în spiritul creării unei societăți democratice bine informate;
- furnizarea de servicii comunitare atât în biblioteci, cât și de la distanță prin tehnologii digitale care permit accesul la informații, colecții și programe, ori de câte ori este posibil;
- asigurarea accesului tuturor oamenilor la diverse informații comunitare și oportunități de organizare comunitară, în virtutea rolului bibliotecii de centru social;
- oferirea de acces la cunoștințe științifice, cum ar fi rezultate ale cercetărilor și informații despre sănătate care pot avea un impact asupra vieții utilizatorilor, precum și facilitarea participării la progresul științific;
- furnizarea de servicii de informare adecvate întreprinderilor, asociațiilor și grupurilor de interese locale;
- conservarea datelor, cunoștințelor și moștenirii locale și indigene (inclusiv tradiția orală) și facilitarea accesului către acestea, asigurând un mediu în care comunitatea locală poate juca un rol activ în identificarea materialelor care urmează să fie recuperate, conservate și partajate, în conformitate cu dorințele comunității;
- promovarea dialogului intercultural și promovarea diversității culturale;
- promovarea conservării patrimoniului și expresiilor culturale și asigurarea accesului către acestea, aprecierea artelor, accesul neîngrădit la cunoștințele științifice, cercetare și inovații, așa cum sunt exprimate în materiale tradiționale, precum și în materiale digitalizate sau publicate pe suport digital.

Finanțare, legislație și rețele

Accesul în clădirea bibliotecii publice și la serviciile de bibliotecă vor fi, în principiu, gratuite. Biblioteca publică se află în subordinea autorităților locale și naționale. Ea trebuie susținută de o legislație specifică și actualizată, aliniată la tratatele și acordurile internaționale. Trebuie să fie finanțată de autoritățile naționale și locale. Trebuie să fie o componentă esențială a oricărei strategii pe termen lung pentru cultură, furnizare de informații, alfabetizare și educație.

În era digitală, legislația privind drepturile de autor și proprietatea intelectuală trebuie să asigure bibliotecilor publice aceeași capacitate de a procura și de a oferi acces la conținut digital în condiții rezonabile, ca și în cazul resurselor fizice.

Pentru a asigura coordonarea și cooperarea bibliotecilor la nivel național, legislația și planurile strategice trebuie, de asemenea, să definească și să promoveze o rețea națională de biblioteci bazată pe standarde convenite.

Rețeaua de biblioteci publice trebuie să fie proiectată în raport cu bibliotecile naționale, regionale, de cercetare și speciale, precum și bibliotecile din școli, colegii și universități.

Operare și management

Trebuie formulată o politică clară care să definească obiective, priorități și servicii în raport cu nevoile comunității locale. Importanța cunoștințelor locale și a participării comunității este valoroasă pentru acest proces, iar comunitățile locale ar trebui incluse în luarea deciziilor.

Biblioteca publică trebuie organizată eficient și trebuie menținute standardele profesionale de funcționare.

Serviciile trebuie să fie accesibile fizic sau digital tuturor membrilor comunității. Acest lucru necesită clădiri de biblioteci bine situate și echipate, condiții bune de lectură și studiu, tehnologii corespunzătoare și program de funcționare convenabil utilizatorilor. De asemenea, implică servicii de informare pentru cei care nu pot vizita biblioteca.

Serviciile bibliotecii trebuie adaptate la diversele nevoi ale comunităților din zonele rurale și urbane, precum și la nevoi ale grupurilor marginalizate, ale utilizatorilor cu nevoi speciale, ale

utilizatorilor multilingvi și ale popoarelor indigene din cadrul comunității.

Bibliotecarul este un intermediar activ între utilizatori și resurse, atât digitale, cât și tradiționale. Resursele umane și materialele suficiente, precum și formarea profesională și continuă a bibliotecarului, pentru a face față provocărilor de acum și din viitor, sunt indispensabile pentru asigurarea unor servicii adecvate. Conducerea bibliotecii ar trebui să se consulte cu specialiști în biblioteconomie cu privire la definirea cantitativă și calitativă a resurselor considerate a fi suficiente.

Trebuie furnizate programe de informare și educare a utilizatorilor pentru a-i ajuta să beneficieze de toate resursele.

Cercetările în curs ar trebui să se concentreze pe evaluarea impactului bibliotecilor și pe colectarea de date, pentru a demonstra factorilor de decizie beneficiile pe care bibliotecile le aduc în societate. Datele statistice ar trebui colectate pe termen lung, deoarece beneficiile aduse de biblioteci în societate sunt adesea văzute în generațiile următoare.

Parteneriate

Stabilirea de parteneriate este esențială pentru ca bibliotecile să ajungă la un public mai larg și mai divers. Trebuie asigurată cooperarea cu parteneri corespunzători – de exemplu: grupuri de utilizatori, școli, organizații non-guvernamentale, asociații de biblioteci, întreprinderi și alți profesioniști la nivel local, regional, național și internațional.

Implementarea Manifestului

Factorii de decizie la nivel național și local și comunitatea bibliotecilor, în general din întreaga lume, sunt îndemnați, prin prezența, să implementeze principiile exprimate în acest Manifest.

18 iulie 2022

*Traducere în limba română de dr. Sorina STANCA,
manager al Bibliotecii Județene „Octavian Goga” Cluj*